

MONDIAAL VERHAAL 2024

ELSA: betere CAO's en
meer leden in Oeganda

Palm Oil Workers United
van start

Van strijd naar
win-win in Peru

MONDIAAL FNV: WAT WE DOEN EN WAAROM WE HET DOEN

Mondiaal FNV is de organisatie voor internationale solidariteit en ondersteuning verbonden aan Nederlands grootste vakbond, de FNV. We geloven dat iedereen het recht heeft op een leefbaar loon, sociale zekerheid, goede werkomstandigheden en collectief onderhandelen. In andere woorden, recht op eerlijk werk. We willen dat voorspoed op een eerlijke manier tot stand komt en niet door uitbuiting op een andere plek in de wereld.

Wij steunen daarom vakbonden over de hele wereld. Waarom? Omdat juist vakbonden werk en leven aan de basis kunnen verbeteren voor vele mensen. Wij bereikten in 2022 bijna 34 miljoen mensen met ons werk wereldwijd. We versterken de capaciteit van onze partners, voeren invloedrijke lobby en verbinden lokale vakbonden met de internationale vakbeweging. Onze focus ligt op wereldwijde productieketens zoals kleding, groente en fruit, en palmolie, en we richten ons op belangrijke thema's als een eerlijke (klimaat)transitie, gendergelijkheid en sociale dialoog.

MAGAZINE

In dit magazine presenteren wij een bloemlezing van verhalen uit ons werkveld. Het zijn verhalen waar we trots op zijn, die goed weergeven waar wij samen met onze vakbondspartners wereldwijd aan werken en bereiken.

Meer over deze en andere verhalen vind je op onze website mondiaalfnv.nl

Coverfoto

Tien jaar lang steunde Mondiaal FNV de ontwikkeling en verankering van sociale dialoog tussen werknemers en werkgevers in Peru. Management en vakbondsleiders in een fruitverwerkende fabriek hebben nu een goede verstandhouding en constructief overleg als gevolg van deze ontwikkeling. Zie ook het verhaal in dit magazine 'Van strijd naar win-win'.

Fotograaf: Roderick Polak.

ELSA-PROGRAMMA PROFESSIONALISEERT

TRAININGEN LEIDEN TOT
HOGERE LONEN IN CAO'S EN MEER LEDEN

Mondiaal FNV organiseerde de afgelopen twee jaar in Oeganda het ELSA-trainingsprogramma. Vakbondsleiders en vakbondstalent werkten er aan hun eigen leiderschapstijl en hoe deze in te zetten om hun vakbonden te versterken: "Het programma traint en professionaliseert ons als vakbondsleiders waarna wij onze vakbond ook kunnen professionaliseren. Onze leden zullen daar op hun beurt ook van profiteren."

Met het Executive Leadership programme on Sustainability and Alliance Building (ELSA) wil Mondiaal FNV de financiële duurzaamheid van vakbonden in Oeganda vergroten. "Dit is een veelomvattend begrip, waar je van alles onder kunt schuiven, maar linksom of rechtsom komt het erop neer dat je vakbonden meer toekomstbestendig maakt", vertelt Tendayi Matimba, financieel projectmanager van Mondiaal FNV.

Zelfkennis ontwikkelen is ook een belangrijk onderdeel van het programma. Daartoe worden sessies georganiseerd waarin vakbondsmensen zichzelf via een persoonlijkheidstest en andere oefeningen beter leren kennen. "Als je een organisatie wilt veranderen moet je er als leider voor zorgen dat mensen je begrijpen en volgen: waarom doe je wat je doet. Leiderschap is

gebaseerd op relaties, zowel intern als extern", legt trainer Petra Bosse uit. "Om goed met anderen om te gaan, moet je eerst jezelf kennen en pas dan snap je anderen en kun je ze beter lezen. We

Het programma heeft vakbondsleiders samengebracht waardoor we nu onze krachten kunnen bundelen

Peter Bendo

vakbond voor de kleding-
textiel- en lederindustrie
UTGLAWU

noemen dat Emotionele Intelligentie. Dit helpt je vervolgens om een goed en divers team samen te stellen."

FINANCIËN ONDER CONTROLE

Veel vakbonden in Oeganda hebben moeite om het hoofd financieel boven water te houden. Zo hebben ze - net als bonden in Nederland - te maken met teruglopende ledenaantallen. Ook zijn veel vakbondsleiders onvoldoende getraind in het efficiënt managen van hun bond. "Eerder begreep ik eigenlijk niet wat er in auditrapporten stond terwijl ik ze wel moest ondertekenen", vertelt Stephen Abima, secretaris-generaal van de 105.000 leden tellende transportbond AGTWU. Tijdens het ELSA-programma leerden de deelnemers voor hun bond bijvoorbeeld een balans op te stellen en om financiële rapportages te leren lezen. "Nu kan ik volwaardig met onze accountant in

Het ELSA-programma heeft mijn leven veranderd

Barbara Badaru

vakbond voor plantage- en
agrarische werkers NUPAW

gesprek en de bond financieel in de gaten houden en bijsturen, stelt de 55-jarige vakbondsman.

ELSA-PROGRAMMA GEEFT ZELFVERTROUWEN

Het trainingsprogramma booste het zelfvertrouwen van vooral de jonge vrouwelijke vakbondsleiders. "Eerder was ik verlegen en durfde nauwelijks voor een groep mensen te spreken", vertelt de 32-jarige Barbara Badaru van vakbond NUPAW voor plantage en agrarische werkers. "Ik was de enige jonge vrouw bij mijn bond waar verder vooral mannen van middelbare leeftijd of ouder werkten." Via het ELSA-programma leerde Barbara zichzelf beter kennen en voor zichzelf opkomen. "Ook leerden de trainers mij verschillende leiderschaps- en communicatievaardigheden en gaven mij het vertrouwen dat ook ik een goede leider kon zijn", vertelt de jonge vakbondsvrouw die met de opgedane kennis en vaardigheden zich nu veel beter voor haar bond weet in te zetten. Zo vertelt ze trots hoe ze het afgelopen half jaar 8.000 nieuwe leden heeft geworven op de theeplantages. "Ik durf nu grote groepen theeplukkers toe te spreken waarbij ik hen uitleg waarom het belangrijk is om lid te worden van de vakbond."

Shanita Birungi en Barbara Badaru

ELSA IN HET KORT

ELSA staat voor Executive Leadership programme on Sustainability and Alliance Building. Het wordt georganiseerd door Mondiaal FNV en is er op gericht om leiderschapsvaardigheden van vakbondsleiders te versterken en ontwikkelen. De focus ligt daarbij op effectief onderhandelen met werkgevers, hun vakbond beter te organiseren en financieel gezonder te maken en waardevolle allianties te sluiten.

DIRECT RESULTAAT

Verschillende deelnemers zagen ook direct resultaat van de lessen over onderhandelen. "Bij eerdere salarisonderhandelingen stelden we ons vaak star op waarbij we geen millimeter van onze eisen weken", vertelt Peter Bendo van de Oegandese textiel- en ledervakbond UTGLAWU. Tijdens het ELSA-programma leerden de vakbondsleiders echter dat je met zo'n houding de werkgevers tegen je in het harnas jaagt en dikwijls met lege handen thuiskomt. Bij een nieuwe salaris-onderhandeling bracht Peter de opgedane kennis direct in de praktijk en sleepte een flinke, structurele salarisverhoging binnen.

BIJ ELKAAR AANKLOPPEN VOOR HULP EN KRACHTEN BUNDELEN

Naast de opgedane kennis en vaardigheden vonden alle deelnemers het onderlinge contact met andere

Het ELSA-programma professionaliseert onze vakbond

Juma Mwamula
private onderwijsvakbond UPTU

vakbondsleiders minstens zo waardevol. "De meesten had ik wel eens eerder bij bijeenkomsten ontmoet, maar dan hield iedereen zich afzijdig", vertelt algemeen secretaris Juma Mwamula van de Oegandese private onderwijsbond UPTU. "Het ELSA-programma stimuleerde ons echter onze problemen en uitdagingen met elkaar te delen", legt de 40-jarige leider uit. "Hierdoor vertrouwen we nu elkaar, kunnen we bij elkaar aankloppen voor hulp en kunnen we onze krachten bundelen."

Lees het hele verhaal over het ELSA-programma

Als de auditor nu langskomt, snap ik waar hij het over heeft en kan ik zelfs checken of hij het goed doet

Anita Sseruwgi
vakbond voor de creatieve sector NUCPAW

TEAMVISITEKAARTJE #TEAMV
VERDIENT BETER

INTERNATIONAL PALM OIL WORKERS UNITED
INTERNATIONAL STRATEGY MEETING FOR SAFE AND SECURE WORK FOR PALM OIL WORKERS
MARCH 13-17, 2023, UTRECHT, THE NETHERLANDS

TEAMVISITEKAARTJE #TEAMV
VERDIENT BETER

PALM OIL COMPANIES:
TAKE YOUR RESPONSIBILITY FOR PALM OIL WORKERS
SUSTAINABLE PALM OIL WITHOUT RESPECTING WORKERS!

INTERNATIONAL PALM OIL WORKERS UNITED

VAKBONDEN VAN PALMOLIEWERKERS
VERENIGEN ZICH VOOR EERLIJKE PALMOLIE

Palmolie zit in veel producten die je in de supermarkt kunt vinden. Deze grondstof legt dus letterlijk een lange weg af van de plantage tot onze keukentafel. Een mondiale industrie die veel schade berokkent aan de natuur. Bovendien werken de arbeiders op de plantages vaak onder slechte en onveilige arbeidsomstandigheden. Daar moet verandering in komen: "De strijd is niet gemakkelijk, maar we gaan door..."

Omdat het gaat om een mondiale keten kan verbetering van die omstandigheden pas slagen als in die hele keten wordt samengewerkt. Een aantal grote bedrijven is namelijk heel bepalend voor de verhoudingen en dus uiteindelijk ook voor de omstandigheden op de

plantages. Belangrijke spelers zijn de olieproducerende raffinaderijen, vaak zeer grote multinationals, met ook vestigingen in Nederland. En de grote voedsel- en shampoo merken en de supermarkten.

INTERNATIONAAL VAKBONDSNETWERK

Daarom is Mondiaal FNV in 2022 gestart met de opbouw van een internationaal vakbondsnetwerk, met bonden uit Colombia, Indonesië én de FNV zelf. Waarschijnlijk sluiten binnenkort ook enkele Afrikaanse bonden aan. De naam van het netwerk: International Palm Oil Workers United. Het netwerk is opgericht tijdens de internationale palmolie week in maart 2023, georganiseerd door Mondiaal FNV.

Ik geloof in gelijke rechten, we zijn allemaal mensen

Hassan
divisie leider op een plantage op Kalimantan

VERANTWOORDELIJKHEID NEMEN

Het netwerk heeft gezamenlijk een strategie opgesteld om te komen tot beter werk in de palmolieplantages en malerijen en spreekt belangrijke bedrijven in de keten aan op hun verantwoordelijkheid voor de hele keten. Basis zijn de OESO richtlijnen voor multinationale ondernemingen en de aankomende wetgeving over zogenaamde Due Diligence rond mensenrechten en bedrijfsleven. Onderdeel daarvan is ook een betekenisvolle dialoog met zogenaamde 'stakeholders' in alle fases van het proces. Vakbonden in productielanden moeten dus ook een plek hebben in de dialoog met die bedrijven.

Palmolievruchten oogsten in Indonesië

Door samen te werken, kunnen we bij conflicten gezamenlijk druk uitoefenen en daarmee sneller oplossingen vinden

Raul Patiño Nuñez
vakbondsleider in Colombia

Samen moeten we iets in beweging krijgen

Nelsón Jiménez
vakbondsleider in Colombia

Jorge Enrique Cortes Navarrete, nationaal bestuurder van de Colombiaanse vakbondsfederatie CUT (links) en Patricio Sambonino, consultant van Mondiaal FNV in Colombia, tijdens de internationale palmoliebijeenkomst in Nederland in maart 2023.

INTERNATIONAL PALM OIL WORKERS UNITED IN HET KORT

Palmolie is een grondstof die in veel levensmiddelen, schoonmaakmiddelen en cosmetica is verwerkt. Het legt dus een lange weg af van plantage tot supermarkt en winkel. Een aantal grote, mondiaal opererende bedrijven is bepalend voor de verhoudingen in de palmolie-keten en dus uiteindelijk ook voor de omstandigheden op de plantages. Dat maakt dat er voor verbetering van de omstandigheden ook langs de hele keten moeten worden samengewerkt. Daarom is International Palm Oil Workers United opgericht, het internationale netwerk van vakbonden in de palmolie uit Colombia, Indonesië en Nederland. Het netwerk streeft ernaar ook een aantal belangrijke Afrikaanse landen aan te laten sluiten.

DOEL VAN HET NETWERK

In het netwerk kunnen deelnemers ervaringen uitwisselen en van elkaar leren. Ook kunnen vakbonden solidair met elkaar zijn als zij in actie zijn of een conflict hebben met een bedrijf. Bovendien sta je samen sterker om te kunnen onderhandelen met de grote spelers in de keten. Het doel is steeds dat deze bedrijven hun verantwoordelijkheid nemen voor het verbeteren van de omstandigheden op de plantages en in de malerijen.

Lees het hele verhaal over Palm Oil Workers United →

Ik zie mijn eigen collega's die het land bewerken, maar hun rechten niet krijgen

Yublina
supervisor plantagekwekerij
in Indonesië

WAT WILLEN WE BEREIKEN

We willen veilig en vast werk voor palmolie werkers met speciale aandacht voor:

- **Lonen**
- **Werkzekerheid**
- **Veiligheid en gezondheid**
- **Vakbondsrechten**

HOE WERKT MONDIAAL FNV AAN DE VERBETERING VAN DE ARBEIDSMOMSTANDIGHEDEN

- Mondiaal FNV steunt vakbonden in Colombia en Indonesië (en sinds kort ook in Afrika)
- Deze vakbonden organiseren de werkers op de palmolieplantages en in de malerijen, controleren de arbeidsomstandigheden en onderhandelen met werkgevers.
- We steunen de vakbonden bij de opbouw van capaciteit, zoals het goed kunnen onderhandelen, het organiseren van meer werkers, het trainen van vrouwen op thema's als intimidatie op de werkvloer, veilig & gezond werken, en campagnes en onderzoek.

VAN STRIJD NAAR WIN-WIN

10 JAAR SOCIALE DIALOOG TUSSEN
WERKNEMERS EN WERKGEVERS PERU

Tien jaar lang bouwden werkgevers en werknemers in Peru met steun van Mondiaal FNV aan een systemische verandering: de ontwikkeling van een overleg waarin arbeidskwesties worden besproken, cao's worden afgesloten. De winnaars? Werknemers én werkgevers: "Het is fundamenteel om elkaar te blijven vinden. We moeten het sámen doen!"

Vertrekpunt van een hele mooie reis naar sociale dialoog, was een status quo van tegenstellingen en confrontaties. "Nog niet zolang geleden werden de vakbonden in Peru gezien als vijanden van de bedrijven; we praatten niet met elkaar, er was wantrouwen, geweld", zegt Carmela Sifuentes, destijds voorzitter van de CGTP,

We spreken nu echt dezelfde taal

Carmela Sifuentes
voormalig voorzitter
vakbondsfederatie

de landelijke vakcentrale in Peru. Zowel werkgevers als werknemers wilden niet samen tot oplossingen komen.

VOORZICHTIGE GESPREKKEN

De relatie tussen de sociale partners was erg gespannen en er leek geen beweging in te zitten, maar om vooruit te kunnen gaan was er een doorbraak nodig. Op landelijk niveau namen werkgevers en werknemers de eerste stap: er waren voorzichtige gesprekken tussen CGTP en de SNI, de organisatie van werkgevers in Peru. "Maar er was meer nodig: we moesten een brug bouwen", vertelt Luis Salazar, voormalig voorzitter van SNI.

MONDIAAL FNV WORDT BETROKKEN

De partijen durfden een noodzakelijke stap verder te gaan. Samen met FNV nodigde de vakcentrale de werkgeversorganisatie uit om samen op reis te gaan naar Nederland en daar te leren over het Nederlandse model voor sociale dialoog. De werkgevers accepteerden het aanbod. Dat bezoek was midden in de roos. Het werd een verrijkende ervaring voor de hele delegatie van werkgevers, werknemers en vakbondsleiders. "We hebben heel veel geleerd, maar vooral ook onderling vertrouwen opgebouwd. Toen we naar huis gingen waren we echt één Peruaans team", vertelt Carmela.

Sociale dialoog is essentieel voor de toekomst van Peru

Luis Salazar
voormalig voorzitter
werkgeversorganisatie

8 BELANGRIJKE STAPPEN IN DE OPBOUW VAN SOCIALE DIALOOG

Samuel Machacuay geeft een training

Het opbouwen van sociale dialoog gaat stap voor stap: het is een verandering van een cultuur en systeem. Het start met een kleine groep, die steeds groter wordt: een olievlek van verandering. Van informeel contact tot institutionele relaties en het delen van kennis en ervaringen met anderen. Wij hebben de acht belangrijkste stappen op een rij gezet en beschreven.

Bekijk de 8 stappen →

SUCCESVOLLE OPBOUW VAN SOCIALE DIALOOG IN BEELD

De afgelopen tien jaar steunde en faciliteerde Mondiaal FNV vakbonden en werkgevers in Peru in het opbouwen van een sociale dialoog. Het land kent een geschiedenis van confrontatie en wantrouwen tussen werkgevers en werknemers, wat vaak tot conflicten en zelfs geweld leidde.

De opbouw van een sociale dialoog was een proces van lange adem maar het leverde een systemische verandering op; werknemers en werkgevers strijden niet meer maar maken goede afspraken. Hoe is de verandering tot stand gekomen?

Bekijk de korte film →

STERKE BAND OPBOUWEN

Het bezoek aan Nederland blijkt uiteindelijk een kantelpunt te zijn; een radicale verandering in de relatie tussen werkgevers en werknemers voor de lange termijn. Luis: "Daar in Nederland besloten Carmela en ik dat we ook een Stichting van de Arbeid (Asociación para el Trabajo) op wilden richten naar Nederlands model." Hiermee wilden de vertegenwoordigers van werknemers en werkgevers de sociale dialoog formaliseren en onderdeel te maken van de cultuur.

Dit is niet langer alleen respect, maar dit is vertrouwen, vriendschap. Hier staat écht een groep

Samuel Machacuay
lokale consultant Mondiaal FNV

TOEKOMST VAN PERU

Carmela meent dat dit is gelukt. "Van de week ontmoette ik Luis weer en toen viel me op dat we écht dezelfde taal spreken, elkaar begrijpen. En dat geldt niet alleen voor ons als vertegenwoordigers, maar dat zie ik op veel meer niveaus: zowel landelijk als binnen de bedrijven." Luis Salazar vult aan dat het belang van de sociale dialoog niet kan worden onderschat: "Het is essentieel voor een goed investeringsklimaat, voor het verbeteren van de relaties met werknemers en om onderling begrip te ontwikkelen. Het is essentieel voor de toekomst van Peru."

Lees het hele verhaal over sociale dialoog in Peru →

Wat ik het meest heb geleerd van de training is het belang van vertrouwen

Geraldine Espinoza
vakbondsbestuurder

VAN STRIJD EN WANTROUWEN NAAR OVERLEG EN VERTROUWEN: EEN TIJDLIJN

Wat is er allemaal gebeurd om van strijd naar win-win te gaan? De belangrijkste gebeurtenissen in een tijdlijn.

Bekijk de tijdlijn →

WAT IS ER ONDERNOMEN VOOR HET OPZETTEN VAN SOCIALE DIALOOG MET BLIJVEND RESULTAAT (2012-2022):

- Bezoeken aan Nederland voor Peruaanse werkgevers en werknemers
- Capaciteitsversterking vakbonden
- Trainingen door FNV
- Support aan Peruaanse werkgevers (SNI) door DECP
- Stage bij Stichting van de Arbeid voor SNI en vakcentrale CGTP
- Diverse trainingen Win-Win onderhandelen met DECP
- Opzetten Peruaanse pool van trainers Win-Win

SNI - Sociedad Nacional de Industrias
CGTP - Confederación General de Trabajadores del Perú
DECP - Dutch Employers' Cooperation Programme

VAN SOCIALE DIALOOG NAAR CONCRETE RESULTATEN

Vakbondsbestuurder Geraldine Espinoza staat model voor het succes van de sociale dialoog in Peru. Eerst is zij nog gewoon een werknemer die werkt onder slechte arbeidsomstandigheden. Ze maakt lange dagen met gedwongen overwerk waardoor ze compleet uitgeput raakt. Met collega's richt ze een vakbond op die snel groeit. Daarop grijpt haar werkgever in en ontslaat haar. Maar ze geeft niet op en blijft zich verdiepen in het vakbondswerk. Ze volgt trainingen waaronder de training sociale dialoog van de FNV. Een verrijkende ervaring. Ze leert dat vertrouwen, wederzijds respect en inlevingsvermogen belangrijke voorwaarden zijn voor sociale dialoog. Als ze weer aan de slag kan bij haar oude werkgever wint ze het vertrouwen van het (nieuwe) management. Tijdens de cao-onderhandelingen brengt Geraldine alles wat ze heeft geleerd heeft in praktijk. Dat leidt tot goede resultaten: een bonus, een bijdrage aan scholing en een hoger salaris. De sfeer op het werk is nu compleet anders. Er is constructief overleg met de werkgever waar Geraldine en haar collega's rustig en zonder angst vertellen welke problemen en verbeterpunten zij zien. Voor Geraldine is dit pas het begin. Zij doet nu een studie rechten, zodat ze nog beter begrijpt wat wel en niet kan volgens de wet en blijft zich inzetten voor meer begrip tussen werkgevers en werknemers via sociale dialoog.

Colofon

Oorspronkelijke teksten:

Andrea Dijkstra (ELSA-programma professionaliseert)

Astrid Kaag (International Palm Oil Workers United)

Marleen Laverman (Van strijd naar win-win)

Tekstredactie: Sander Bouten

Fotografie:

Jeroen van Loon (ELSA-programma professionaliseert)

Wessel de Groot (International Palm Oil Workers United)

Roderick Polak (Van strijd naar win-win)

Chris de Bode (Oogsten palmolievruchten in Indonesië, pag. 13)

Vormgeving: René Mohrmann

Productie: Global Village Media

Druk: Opmeer bv

Mondiaal FNV

DerKinderenstraat 2-8

Gebouw Trivium

1062 DB Amsterdam

I mondiaalfnv.nl

E mondiaal@fnv.nl

Foto op pag. 4 en 5:

V.l.n.r.: Janepher Nassali, Brenda Oyuga Atieno, Jane Katusabe and Shanita Birungi tijdens een ELSA-training.

Foto op pag. 10 en 11:

De deelnemers uit Colombia, Indonesie en Nederland tijdens de internationale palmolie week op bezoek bij de FNV, maart 2023.

Foto op pag. 16 en 17:

Vakbondsbestuurder Geraldine Espinoza (rechts) en twee vakbondscollega's in discussie.

